

УДК 342.95(477)

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Маліков Віталій Володимирович,
кандидат юридичних наук,
здобувач (Харківський національний
університет внутрішніх справ,
м. Харків, Україна)

У статті наголошено, що прогалини та неузгодженості, що притаманні антитерористичному законодавству, є доволі суттєвими, вони впливають як на загальний рівень ефективності діяльності правоохоронних органів у сфері боротьби та профілактики тероризму, так і на стан забезпечення прав людини під час проведення антитерористичних заходів. Розкрито ключові напрями у сфері вдосконалення адміністративного законодавства в частині уточнення адміністративно-правових, організаційних, управлінських аспектів боротьби з тероризмом і протидії йому. Звернуто увагу на відсутність комплексного законодавчого регулювання функціонування системи звільнення заручників та інших незаконно позбавлених волі осіб в Україні, що не дає змоги належним чином забезпечити й гарантувати право звільнених осіб на першочергове одержання соціальної та правової допомоги, створити дієву систему реабілітації звільнених осіб тощо. На актуальності нормативно-правового забезпечення прав колишніх заручників неодноразово наголошували Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, а також представники низки впливових міжнародних організацій. У зв'язку з цим очевидною є актуальність прийняття закону, спрямованого на вирішення цих питань. Визначено, що передбачені в законопроекті зміни мають техніко-юридичний характер і спрямовані на уточнення назви ДСНС і визначення цього державного органу Законом як суб'єкта, який безпосередньо здійснює боротьбу з тероризмом. Зроблено висновок, що прогалини й неузгодженості, що притаманні антитерористичному законодавству, є доволі суттєвими, вони впливають як на загальний рівень ефективності діяльності правоохоронних органів у сфері боротьби з тероризмом і профілактики його, так і на стан забезпечення прав людини під час проведення антитерористичних заходів.

Ключові слова: тероризм, протидія, адміністративне законодавство, удосконалення, правоохоронні органи.

PERSPECTIVE DIRECTIONS TO IMPROVE ANTI-TERRORISM LEGISLATION IN UKRAINE

Malikov Vitalii Volodymyrovych,
Candidate of Juridical Sciences,
Degree Seeking Applicant
(Kharkiv National University
of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

It is noted that the gaps and inconsistencies inherent in antiterrorist legislation are quite substantial, they affect both the overall level of effectiveness of law enforcement agencies in the field of combating and preventing terrorism, and the state of human rights in the course

of counter-terrorism measures. The article reveals the key directions in the field of improving administrative legislation in terms of clarifying the administrative, legal, organizational and managerial aspects of the struggle and counteraction to terrorism. Attention is drawn to the lack of comprehensive legislative regulation of the functioning of the system for the release of hostages and other illegally deprived persons in Ukraine, which does not allow to ensure and guarantee the right of dismissed persons for the priority reception of social and legal assistance, to create an effective system of rehabilitation of released persons, etc. The Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine on Human Rights and representatives of a number of influential international organizations have repeatedly emphasized the urgency of the legal regulation of the rights of former hostages. In this regard, it is obvious that the adoption of a law aimed at resolving these issues is urgent. It is determined that the changes stipulated in the draft law are of a technical legal nature and aimed at clarifying the name of the DSNС and the definition of this state body in the Law as an entity directly engaged in the fight against terrorism. It is concluded that the gaps and inconsistencies inherent in anti-terrorist legislation are quite substantial, they affect both the overall level of effectiveness of law enforcement agencies in the field of combating and preventing terrorism, and the state of human rights in the course of counter-terrorism measures.

Key words: terrorism, counteraction, administrative law, improvement, law enforcement agencies.

В Україні внаслідок загострення питання боротьби з тероризмом як на експертному рівні (серед науковців), так і представниками депутатського корпусу протягом останнього часу напрацьовано значну кількість як доречних, так і дещо сумнівних (неоднозначних) [1, с. 66] пропозицій щодо змін до законодавства, які стосуються як боротьби з тероризмом, так і профілактики тероризму. Уважаємо за доцільне в межах статті зробити акцент саме на адміністративно-правових, організаційних, управлінських аспектах боротьби з тероризмом і протидії йому.

Насамперед варто зазначити, що слушною виглядає пропозиція науковців щодо впровадження законодавчих змін у розподілі функцій і повноважень правоохоронних та інших державних інституцій у сфері запобігання тероризму, в тому числі правого забезпечення участі в його профілактиці громадських організацій та інших утворень громадянського суспільства. З огляду на це, у ч. 1 ст. 5 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» треба закріпити право органів СБУ вносити у відповідні державні органи, адміністрації підприємств, установ та організацій незалежно від їх форм власності, у громадські об'єднання, а також відповідним службовим особам подання про усунення причин та умов, що сприяють зародженню й реалізації терористичних загроз національній безпеці України та скоєнню адміністративних правопорушень у сфері терористичної безпеки.

Водночас варто встановити адміністративну відповідальність за невжиття службовою особою заходів, передбачених поданням органів Служби безпеки України про усунення причин та умов, що сприяють реалізації терористичних загроз національній безпеці України та скоєнню адміністративних правопорушень [2, с. 59–60].

Також усіляко заслуговує на підтримку ідея розроблення концепції висвітлення антитерористичної проблематики в засобах масової інформації [3, с. 71], адже положення ст. 17 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» у частині інформування громадськості про терористичний акт потребують подальшого розвитку й деталізації.

Продовжуючи тему інформаційного складника антитерористичної проблематики, варто визнати такою, що має раціональне зерно, думку В.В. Белянської, що в рамках гуманізації кримінального законодавства України за пропаганду й поширення

ідеології тероризму необхідно передбачити адміністративну преюдицію (від франц. *prejudiciel* – преюдиціальний, з лат. *praejudicium* – попереднє рішення суду) як обов'язкову умову притягнення особи (осіб) до кримінальної відповідальності за протиправні діяння, яку варт визначити в Кодексі про адміністративні правопорушення України. Це натомість чергу розширить інструментарій правозастосовних органів у сфері протидії терористичній діяльності та дасть можливість ефективно здійснювати попередження, зокрема пропаганді і поширення ідеології тероризму. У зв'язку з цим потрібно визначити в ст. 255 (Особа, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення) Кодексу про адміністративні правопорушення України, що у справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статті 221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення за пропаганду і поширення ідеології тероризму мають право складати органи Служби безпеки України. Крім того, у рамках розглянутого також постає питання стосовно визначення поняття «ідеологія тероризму», яке повинно бути відображене у статті 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом». Це дасть правозастосовним органам чітке розуміння щодо меж, якими охоплюється це поняття, у ході протидії поширенню ідеології тероризму. Проте розробники зазначеного поняття можуть зіштовхнутися із проблемою визначення поняття «тероризм», оскільки воно й досі немає уніфікованого формулювання і його зміст має різний характер. І тут не можна не погодитися із думкою С. Дикаєва, який зазначає, що, перед тим як приймати закони, спрямовані на протидію тероризму й удосконалювати антитерористичне законодавство, доречно чітко визначити саме це явище [4, с. 147-148].

Крім того, варто звернути увагу на те, що в Законі України «Про боротьбу з тероризмом» слід уточнити перелік суб'єктів боротьби з тероризмом. В цьому зв'язку виявляється такою, що заслуговує на підтримку правова позиція фахівців Національного інституту стратегічних досліджень, про те, що Закон України «Про боротьбу з тероризмом» не відносить до суб'єктів боротьби з тероризмом Національну гвардію України, хоча у її профільному законі визначена функція участі у заходах, пов'язаних із припиненням терористичної діяльності. Нині Національна гвардія України відіграє виключно важливу роль у боротьбі з тероризмом на території Донецької та Луганської областей, а також забезпечує захист низки важливих державних об'єктів, у т. ч. від терористичних посягань. Очевидно, що норми зазначених законів мають бути приведені у відповідність, а Національна гвардія України включена до переліку суб'єктів боротьби з тероризмом [5, с. 27].

Потребує запровадження окремої дактилоскопічної електронної бази, що дозволить виявляти осіб, які можуть бути причетні до скоєння або підготовки терористичних актів чи інших тяжких злочинів. Це підвищить ефективність ідентифікації слідів на місці скоєння терористичного акту [6, с. 65].

Аналіз положень Закону України «Про боротьбу з тероризмом» вказує на те, що в ньому відсутні будь-які приписи, що регламентують питання дактилоскопічного обліку терористів, право відповідних правоохоронних органів, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом, у межах своєї компетенції, відбирати генетичні, біологічні, дактилоскопічні та інші зразки терористів для створення відповідних баз даних про них. За цих обставин положення ст. 5 (повноваження суб'єктів, які безпосередньо здійснюють боротьбу з тероризмом) та ст. 15 (права осіб у районі проведення антитерористичної операції) Закону України «Про боротьбу з тероризмом» мають бути доповнені вказівкою про те, що до числа повноважень перелічених суб'єктів в т.ч. належить створення та ведення відповідних дактилоскопічних, генетичних та інших електронних баз щодо терористів.

Також слід звернути увагу на необхідність доповнення дефінітивної бази Закону України «Про боротьбу з тероризмом» (ст. 1) поняттям «превентивне затримання», адже воно пов'язане із суттєвим обмеженням прав та свобод людини в районі проведення антитерористичної операції. Крім того, Законом України «Про боротьбу з тероризмом» не вимагається, щоб затримана особа сама обов'язково знаходилась в регіоні антитерористичної операції під час запровадження заходу. Також вказаний Закон, хоча й вимагає обґрунтування рішення про превентивне затримання, але у його тексті не має чіткого посилання на те, що вказане рішення має бути оформлене у письмовій формі. Тому вказаний термін повинен мати чітку формальну визначеність.

Як зазначає з цього приводу міжнародний експерт, консультант Ради Європи Джереми МакБрайд, конкретного тлумачення терміну «превентивне затримання» не міститься в жодному положенні, але він явно означає втрату свободи і здійснюється тільки, щоб не дозволити особі завдати терористичних загроз, отримати спроможність для вчинення терористичних актів або скоїти такі акти, в залежності від тлумачення обґрунтувань в Статтях 14 і 15-1. Однак з цих положень випливає, що надані повноваження самі по собі не переслідують будь-яку ціль, пов'язану із кримінальним процесом в Україні або будь-де. Таким чином, це відрізняється від запровадження – згідно з Кримінальним процесуальним кодексом – запобіжного заходу у вигляді тримання від вартою, який вказується як «превентивний захід» в перекладах Кодексу від 1960 р. [7].

Виходячи із наведеного, також впливає потреба правової регламентації Законом України «Про боротьбу з тероризмом» питання щодо перегляду рішення про застосування превентивного затримання до моменту звільнення особи до закінчення 30-денного максимуму. Це може бути доречним, якщо буде встановлено, що умов, які виправдовують превентивне затримання, більше не існує.

В контексті питання щодо подальших перспектив модернізації антитерористичного законодавства України варто з'ясувати питання щодо доцільності закріплення в позитивному праві України, насамперед, в Законі України «Про боротьбу з тероризмом» поняття «екстремізм». На думку М. Гуцало, важливо закріпити в національному законодавстві поняття екстремізму як явища. Так, логіка доцільності розробки закону про протидію екстремістській діяльності в ряді західноєвропейських країн, а також в Російській Федерації, Білорусі, Казахстані, Киргизстані, Молдова і, Таджикистані обумовлювалася низкою зовнішніх впливів, які, зокрема, проявилися у збільшенні рівня злочинності екстремістської й терористичної спрямованості у світі після терактів 11 вересня 2001 року в США. Відбулася ескалація сучасних форм расизму, расової дискримінації, ксенофобії та пов'язаної з ними нетерпимості, що сприяло примноженню екстремістських рухів і груп, діяльність частини з яких утворювала живильне середовище для поширення тероризму [8, с. 136].

В законодавчому полі в Україні наразі відсутнє правове (законодавче) визначення понять «екстремізм» та «радикалізм», критеріїв їх розмежування як між собою, так і з поняттям тероризму тощо, тому позитивне вирішення питання про закріплення на законодавчому рівні відповідальності за прояви екстремізму сучасних умовах набуває особливо важливого значення і актуальності.

Варто зазначити, що питання закріплення на законодавчому рівні відповідальності за прояви екстремізму в Україні в сучасних умовах виникають не вперше.

Так, ще з 04.06.2002 року на розгляді у Верховній Раді України знаходився законопроект № 1154 народного депутата О.М. Волкова «Про протидію політичному екстремізму» (19.02.2004 відхилений та знятий з розгляду) [9].

10.07.2007 у Верховній Раді України був зареєстрований законопроект «Про протидію екстремізму» народного депутата України О.М. Антіпова (проект повернутий на доопрацювання і відкликаний 21.11.2007) [10].

11.01.2008 року у Верховній Раді України було зареєстровано законопроект № 1325 народного депутата України Г.Г. Москаля «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення відповідальності за прояви екстремізму, ксенофобії, антисемітизму, расової і релігійної нетерпимості). Вказаний законопроект повернуто суб'єкту законодавчої ініціативи для доопрацювання [11].

Визначення екстремізму та екстремістської діяльності у вказаних законопроектах приблизно однакове і в пояснювальних записках до них не міститься критеріїв розмежування екстремізму і тероризму, екстремістської та терористичної діяльності, як і достатнього обґрунтування визначення відповідальності за такі правопорушення в окремому законі.

Головне науково-експертне управління Верховної Ради України у своїх висновках з приводу вказаних законопроектів зазначило, що термінологія законопроектів у багатьох випадках є нечіткою і незрозумілою. Зокрема, в них використовується значна кількість таких термінів, як «екстремізм», «ксенофобія», «антисемітизм», «расова і релігійна нетерпимість», об'єктивне тлумачення яких є неможливим через відсутність їх законодавчого визначення. А відтак при застосуванні на практиці цих законів їх положення можуть використовуватись не як інструмент для боротьби екстремістськими угрупованнями, а як інструмент для придушення інакомислення. Адже під вільно витлумачене поняття «екстремізму» можуть бути підведені, наприклад, виступи опозиціонерів, в яких вони обвинувачують представників влади в корупції чи порушенні прав і свобод громадян, та й взагалі будь-який масовий захід з критикою влади чи її представників. Саме з цих причин приймати закони у такій редакції недоцільно.

Останньою законодавчою спробою вирішення вказаного проблемного питання став законопроект № 3718 від 02.12.2013 «Про протидію екстремізму». Вказаний законопроект був найбільш детальним, передбачав внесення відповідних змін у ряд діючих законів та кодексів України, містив визначення екстремізму та екстремістської діяльності, екстремістської організації та матеріалів тощо. На жаль, у пояснювальній записці до законопроекту також не було критеріїв розмежування екстремізму і тероризму, екстремістської та терористичної діяльності, як і достатнього обґрунтування визначення відповідальності за такі правопорушення в окремому законі [12].

З урахування вище наведеного, стає очевидним те, що:

1. Законодавче закріплення в Україні поняття «екстремізм» та відповідальності за екстремістські дії можливе за умови чіткого юридичного розмежування понять «екстремізм», «радикалізм» і «тероризм» за відповідними критеріями.

2. Важливим кроком, спрямованим на попередження проявів екстремізму є створення та відпрацювання правових механізмів регулятивного характеру, спрямованих на забезпечення рівності прав усіх людей незалежно від раси, національності чи віросповідання, на реалізацію закріплених Конституцією та законами України прав та свобод людини і громадянина.

Закріплення на законодавчому рівні відповідальності за прояви екстремізму в Україні та прийняття відповідного закону можливе при дотриманні зазначених вище умов.

Окремо в межах питання про подальші перспективи модернізації антитерористичного законодавства України слід згадати про законодавчі ініціативи у цьому напрямку.

У зв'язку з проведенням на Сході України антитерористичної операції під час 8 сесії VIII скликання Верховної Ради України в період з 01.01.2017 – до кінця 2018 р. до вищого представницького органу нашої держави було подано суб'єктами законодавчої ініціативи 23 законопроекти у сфері регулювання різноманітних відносин, пов'язаних з АТО. З них: 12 законопроектів стосувалися широкого спектру питань у сфері пенсійного забезпечення, соціального захисту та інших суміжних питань; 4 законо-

проекти були спрямовані на врегулювання майнових та господарських відносин, що виникли в зоні проведення АТО; 4 законопроекти стосувалися врегулювання адміністративних відносин в зоні проведення АТО; 1 законопроект було спрямовано на врегулювання трудових відносин, що виникли у зв'язку з проведенням АТО. Особливостям діяльності ЗМІ у зоні АТО було присвячено законопроект № 6565, а вдосконаленню кримінально-процесуального законодавства стосувався законопроект № 7296.

Безпосередньо спрямованими на вдосконалення деяких положень Закону України «Про боротьбу з тероризмом» під час 8 сесії VIII скликання Верховної Ради України були проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» (щодо основ соціального захисту заручників)» (реєстраційний № 8337 від 04.05.2018) та проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» щодо уточнення суб'єктів боротьби з тероризмом» (реєстраційний № 8054 від 22.02.2018).

Характеризуючи проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» (щодо основ соціального захисту заручників)» (реєстраційний № 8337 від 04.05.2018) слід зазначити, що ним пропонується доповнити Закон України «Про боротьбу з тероризмом» окремим розділом (Розділом IV-І), в якому мають бути визначені основи соціального захисту заручників. Зокрема, визначаються: особливості державної правової допомоги колишньому заручнику; особливості медичного обслуговування, медичної та психологічної реабілітації колишнього заручника; розмір та порядок виплати одноразової державної грошової допомоги колишнім заручникам, включаючи одноразову державну грошову допомогу у разі смерті заручника [13].

На актуальності нормативно-правового забезпечення прав колишніх заручників неодноразово наголошували Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, а також представники низки впливових міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ та ін.).

Така позиція підтверджується і низкою програмних документів, ухвалених в Україні останнім часом вищими органами державної влади. Так, у Національній стратегії у сфері прав людини, затвердженій Указом Президента України від 25.08.2015 № 501/2015, зазначено, що актуальними проблемами є відсутність ефективної системи заходів щодо визволення заручників, які захоплені і (або) утримуються на території Донецької і Луганської областей, забезпечення їх реабілітації. У зв'язку з цим поставлено стратегічну мету – звільнення заручників та забезпечення їх реабілітації. При цьому передбачено, що необхідно здійснити комплекс заходів, зокрема: створити ефективну систему звільнення заручників; забезпечити право звільнених осіб на першочергове одержання медичної і правової допомоги; створити дієву систему соціальної, у тому числі психологічної, реабілітації звільнених осіб та членів їх сімей; провести ефективне розслідування злочинів, пов'язаних із викраденням людей, захопленням заручників.

Проте дотепер комплексне законодавче регулювання функціонування системи звільнення заручників та інших незаконно позбавлених волі осіб в Україні наразі відсутнє, що не дозволяє належним чином забезпечити і гарантувати право звільнених осіб на першочергове одержання соціальної і правової допомоги, створити дієву систему реабілітації звільнених осіб тощо. У зв'язку з цим очевидно є актуальність прийняття закону, спрямованого на вирішення цих питань [14].

Характеризуючи проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» щодо уточнення суб'єктів боротьби з тероризмом» (реєстраційний № 8054 від 22.02.2018), варто зауважити, що ним пропонується:

– ч. 4 ст. 5 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» викласти в такій редакції: «Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного

захисту, та його територіальні органи здійснюють заходи з мінімізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних з технологічними терористичними проявами та іншими видами терористичної діяльності під час проведення антитерористичних операцій, а також проводять просвітницьку та практично-навчальну роботу з метою підготовки населення до дій в умовах вчинення терористичного акту»;

– у ст. 7 Закону України «Про боротьбу з тероризмом»:

1) у ч. 3 слова «керівників центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері цивільного захисту» замінити словами «керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту»;

2) ч. 6 після слів «територіальних підрозділів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України» доповнити словами «територіальних органів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту» [15].

У Висновку Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України на проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» щодо уточнення суб'єктів боротьби з тероризмом» від 09.01.2019 вказується про те, що цей законопроект доцільно повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання з таких причин.

1. Положення ст. 4-5, 7 Закону, до яких у законопроекті пропонується внести зміни, не узгоджуються з іншими законодавчими актами. Зокрема, в них йдеться про цивільну оборону і війська цивільної оборони, які були розформовані після прийняття 02.10.2012 КЦЗ та втрати чинності законами України «Про війська Цивільної оборони України» та «Про Цивільну оборону України». Наразі лише міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах. Інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики (див. частину другу статті 1, частину першу статті 6 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади»). При цьому Міністерства надзвичайних ситуацій України нині не існує. Відповідно до Указу Президента № 20/2013 від 16.01.2013 правонаступником цього міністерства та Державної інспекції техногенної безпеки України стала Державна служба України з надзвичайних ситуацій (далі – ДСНС).

2. У пояснювальній записці до законопроекту робиться посилання на пункт 24 частини другої статті 17 КЦЗ, де до повноважень центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, відноситься забезпечення виконання заходів з мінімізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних з технологічними терористичними проявами та іншими видами терористичної діяльності під час проведення антитерористичних операцій, проводить просвітницьку та практично-навчальну роботу з метою підготовки населення до дій в умовах вчинення терористичного акту.

Разом з тим, функції щодо формування і реалізації державної політики у сфері цивільного захисту поділені між різними центральними органами виконавчої влади. Так, головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері цивільного захисту, захисту населення і території від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності, є Міністерство внутрішніх справ України (Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878). Однак МВС вже визначене у статті 4 Закону як суб'єкт, який безпо-

середньо здійснює боротьбу з тероризмом у межах своєї компетенції, а тому дублювання відповідних приписів в інших статтях Закону є зайвим.

З іншого боку, центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності, є ДСНС.

3. Одним з основних завдань ДСНС є забезпечення здійснення заходів з мінімізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із технологічними терористичними проявами та іншими видами терористичної діяльності під час проведення антитерористичних операцій, а також проведення просвітницької та практично-навчальної роботи з метою підготовки населення до дій в умовах вчинення терористичного акту (пункт 1 та підпункт 13 пункту 4 Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 № 1052).

Отже, передбачені у законопроекті зміни мають техніко-юридичний характер та спрямовані на уточнення назви ДСНС і визначення цього державного органу у Законі як суб'єкта, який безпосередньо здійснює боротьбу з тероризмом.

Завершуючи аналіз законодавчих ініціатив та пропозицій вчених щодо вдосконалення антитерористичного законодавства, стає очевидним те, що воно все ще не відповідає критерію юридичної бездоганності, потребує якісної інновації.

Прогалини та неузгодженості, що притаманні антитерористичному законодавству, є доволі суттєвими, вони впливають як на загальний рівень ефективності діяльності правоохоронних органів у сфері боротьби та профілактики тероризму, так і стан забезпечення прав людини під час проведення антитерористичних заходів.

Список використаних джерел:

1. Дрьомов С.В., Дрьомов М.С. Сучасні реалії законодавчого забезпечення питань протидії тероризму в Україні. Державна політика у сфері протидії тероризму: міжнародний досвід і його актуальність для України: збірник матеріалів Інтернет-конференції (Київ, 25 червня 2015 року). К.: Національна академія прокуратури України; Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України, 2015 С. 64-69.
2. Семенюк О. Щодо підвищення ефективності протидії терористичній загрозі в Україні / Державна політика протидії тероризму: пріоритети та шляхи реалізації: збірник матеріалів «круглого столу» / за ред. М.Г. Гуцало. К.: НІСД, 2011. С. 59-61.
3. Вербенський М. Державна політика протидії тероризму: пріоритети та шляхи реалізації / Державна політика протидії тероризму: пріоритети та шляхи реалізації: збірник матеріалів «круглого столу» / за ред. М.Г. Гуцало. К.: НІСД, 2011. С. 68-72.
4. Белянська В.В. Шляхи удосконалення антитерористичного законодавства України в контексті протидії пропаганді й поширенню ідеології тероризму. Державна політика у сфері протидії тероризму: міжнародний досвід і його актуальність для України: збірник матеріалів Інтернет-конференції (Київ, 25 червня 2015 року). К.: Національна академія прокуратури України; Міжвідомчий науково-дослідний центр з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України, 2015. С. 142-152.
5. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні: аналіт. доповідь / [Резнікова О.О., Місюра А.О., Дрьомов С.В., Войтовський К.Є.]; за заг. ред. О.О. Резнікової. К.: НІСД, 2017. 60 с.

6. Савочкін Д.С. Транснаціональний тероризм як загроза національній безпеці України. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2010. № 23. С. 60-66.

7. Коментарі щодо закону України «Про внесення змін до закону України про боротьбу з тероризмом» і Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану та у районі проведення антитерористичної операції»: підготовлено на основі коментарів: Джеремі МакБрайда, консультанта Ради Європи URL : <https://rm.coe.int/16802e75b2>

8. Гуцало М. Деякі питання державної політики протидії тероризму в Україні. Політичний менеджмент. 2010 № 4 С. 129-139.

9. Проект Закону про протидію політичному екстремізму № 1154 від 04.06.2002 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=12411/

10. Проект Закону про протидію екстремізму № 4010 від 10.07.2007 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=30527.

11. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо посилення відповідальності за прояви екстремізму, ксенофобії, антисемітизму, расової і релігійної нетерпимості) № 1325 від 11.01.2008 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=31330.

12. Проект Закону про протидію екстремізму № 3718 від 02.12.2013 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=49227 (дата звернення: 12.10.2018).

13. Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» (щодо основ соціального захисту заручників)» (реєстраційний № 8337 від 04.05.2018) URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63961.

14. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» (щодо основ соціального захисту заручників)» від 04.05.2018 URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=63961&pf35401=454156>.

15. Проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про боротьбу з тероризмом» щодо уточнення суб'єктів боротьби з тероризмом» (реєстраційний № 8054 від 22.02.2018) URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63511.

УДК 342.95; 343.148

ЩОДО ЗМІСТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ВЗАЄМОДІЇ ЕКСПЕРТНИХ УСТАНОВ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

Науменко Сергій Михайлович,
здобувач (Університет сучасних знань,
м. Київ, Україна)

У статті досліджено сутність і структуру адміністративно-правового механізму взаємодії експертних установ з правоохоронними органами. На основі наукових поглядів на зміст термінів «механізм», «правовий механізм» та «адміністративно-правовий механізм» визначено, що адміністративно-правовий механізм взаємодії експертних установ з правоохоронними органами – це сукупність взаємопов'язаних адміністративно-правових засобів, способів і форм, за допомогою яких здійснюється регулю-